

A HAZUGSÁG FELISMERÉSÉNEK ÉS ISKOLAÉRETTSÉGGEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSÉNEK VIZSGÁLATA 6-7 ÉVES GYERMEKEKNÉL

T-10

Simonyi Gabriella *, D. Molnár Éva **

* Nikola Durkovic Általános Iskola

** Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: hazugság; gyermek; iskolaérettség

Az emberek hazugsághoz való egyéni hozzáállása egyénenként eltérő, és máig tisztázatlan, hogy a hazugságra való hajlam és „tehetség” függ-e az életkortól, intelligenciától, végzettségtől vagy genetikai örökségtől. Kutatások támasztják alá, hogy a hazugság a gyermekeknél általában 2-3 éves korban alakul ki, és gyorsan növekszik az életkorral, különösen 3 és 7 éves kor között. Kutatások bizonyították, hogy kognitív szempontból sokkal könnyebb igazat mondani, a hazudás határozottan igénybe vesz minket. Piaget kutatásai rámutatnak arra, hogy a 6 éves kor alatti gyermekek gyakorlatilag hazugság alatt értenek minden pontatlan állítást, beleértve a téves feltételezést és a helytelen beszédet, mint amilyen például a káromkodás (Evans, 2009).

Kutatásunk célja 6-7 éves gyermekek hazugság-felismerésének vizsgálata és néhány szociodemográfiai háttérváltozóval és az iskolaérettséggel való összefüggésének feltárása. További célunk volt megvizsgálni, hogy a gyermekek képesek-e megkülönböztetni a valós hazugságot a véletlenül, nem szándékosan elkövetett vétségtől.

A vizsgálatban 39 fő 6-7 éves gyermek (átlagos életkor: 6 év és 7 hónap) vett részt Szerbia egyik kistelepüléséről. A gyermekek hazugság-felismerését meséken keresztül vizsgáltuk egyéni feladathelyzetben, Mirić mérőeszköze alapján, 2018 őszén. A mérőeszköz 20 meséből állt, melyek tárgyak, növények, állatok hazugságát; szándékos hazugság felismerését; valamint téves állítás, azaz hiba felismerését tartalmazták. A gyermekeknek a mese meghallgatása után válaszolniuk kellett, hogy véleményük szerint történt-e hazugság. Az iskolaérettséget a TZŠ (*Test Zrelosti za školu*, iskolaérettség teszt) teszttel vizsgáltuk (74 item, részei: vizuális szójegyzék, memória, informáltság, kockák elrendezése, koncentráció és motoros koordináció). Háttérváltozóként rendelkezésünkre állt a gyermekek neve, életkora és a szülők iskolai végzettsége.

Eredményeink alapján az apa iskolai végzettsége pozitívan korrelál a szándékos hazugság felismerésével ($r=0,46$, $p=0,036$). Az informáltság és az apa iskolai végzettsége erős pozitív korrelációt mutat ($r=0,61$, $p=0,011$). Iskolaérettség tekintetében mindkét nem és mindkét szülő esetében pozitív korreláció áll fenn a szülők iskolai végzettségével (apa-fiú: $r=0,76$, $p<0,001$, anya-fiú: $r=0,58$, $p=0,009$, apa-lány: $r=0,73$, $p<0,001$, anya-lány: $r=0,62$, $p=0,001$).

Kutatásunk rámutat arra, hogy a kognitív fejlettségi szint és a hazugság felismerésének képessége összefügg, ami arra utal, hogy egy hazugság kidolgozása és fenntartása jelentős kognitív tevékenységet igényel. Ezek ismeretében eredményeink hozzájárulhatnak a mindennapi iskolai helyzetek kezeléséhez és hatékony megoldásához. Kutatásunkat mindenképp egy nagyobb kutatás kezdetének tekintjük, melyben a későbbiekben a hazugság felismerése mellett a hazugságmondás képességét is szeretnénk vizsgálni, valamint fel szeretnénk mérni azt is, melyik típusú hazugságok vannak jelen ennél a korosztálynál.